
VIERING / DIENST op 25 december 2025, 10 uur
Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer

Bindingkoor o.l.v. Wilma Broere
Koster: Leon de Graaff
Lezer: Mieke Maarse

Orgel/Piano: J.R.
Kerkenraadslid: Arida van Oudenallen
Predikant: Paul F. Thimm

Inzingen (vóór de dienst)	Bethlehem, o uitverkoren stad	498:1,2,3
	Een ster ging op uit Israël	496 (alle 3)
	Stille nacht, heilige nacht	483 (alle 3)

Koor zingt “Brich an, du schönes Morgenlicht” Johann Seb. Bach
(uit: Weihnachtsoratorium)

Aansteken van de kaarsen **Welkom**

Zingen / met Koor “In the bleak midwinter” / “In de nacht gekomen” 505 (alle 3)

Bemoediging en Groet

Onze hulp is in de naam van God, de Eeuwige
die hemel en aarde maakt,
die sprak: ‘Er zij licht’, en er was licht in de duisternis’,
die Jezus zond om licht te zijn in de wereld,
zodat mensen, zodat wij Gods kinderen worden.

Genade, barmhartigheid en vrede
van God, die ons liefheeft
en van Jezus Christus, die ook voor ons geboren is
- door de Heilige Geest, die ons steunt en uitdaagt. Amen.

Zingen “Vanwaar zijt Gij gekomen” 494:1,2

Met elkaar delen (kaarsen aansteken)

Koor zingt “Candlelight Carol” John Rutter

Gebed

Trouwe God, bron van vreugde en van hoop!

We komen om **kerst** te vieren en dat geeft ons een **dubbel gevoel**:

- allereerst **feeststemming en vreugde** over Jezus Christus die gekomen is om aandacht te vragen voor U, God, voor uw liefde voor al wat leeft.
- tegelijkertijd voelen we ook **verslagenheid en moeite** dat liefde en vrede nog elke dag zo erg bedreigd en geschonden worden.

Daarom bidden we U, houd toch **ons verlangen naar heil en zegen**, naar liefde en vrede, naar gerechtigheid en wijsheid **levend** in ons. Blijf met uw goede **Heilige Geest** in ons en bij ons, juist als het in onze wereld en in ons leven chaotisch en heilloos, en bar en boos is.

Houd niet op tot ons te **spreken door uw woord** in de stilte, door **uw licht** in het donker. Geef het niet op, om **ons in dienst** te nemen als gezanten van uw Rijk hier en nu op aarde – in Christus’ naam. Amen.

Inleiding thema en bijbellezingen

“Heisa in de Hemel” en God die gelukkig na een burn-out herstelt en terugkomt van zijn kerstvakantie over de aarde. Wat een geestig idee ook na twintig jaar.

Gisteren waren we samen hier in de kerk in de zevende hemel, namelijk bij het prachtige actuele kerstspel van de Binding van God in alle regenbogenkleuren en allerlei types om hem heen.

En vanochtend bent u alweer in de kerk – terug van een reis door de hemel weer op aarde met die verbindende boodschap van vrede van gisteren, vandaag en morgen.

Welkom terug op aarde – speciaal op deze fijne plek van hemel en aarde.

Met kerst denken we aan de bekende verhalen:

- aan het kind in de kribbe met Maria en Jozef en aan de herders en de engelen,
- en we denken aan de wijzen bij Herodes en de ster die hen naar Bethlehem leidt.

We zullen niet gauw denken aan de kerstboodschap van het Johannes-evangelie: over het Woord dat mens geworden is en dat het licht is voor de mensen.

Toch kan de proloog uit het 1^e hoofdstuk van het Johannes-evangelie centraal staan in een kerstviering. Het is een andere insteek dan het kerstverhaal over de herders uit Lucas 2 of het verhaal over de wijzen uit het Oosten uit Matteüs 2.

Johannes spreekt meer filosofisch en in beelden over het kerstgebeuren. Het kost wat inspanning om het te begrijpen – het is zeg maar “Kerst voor gevorderden”.

Eerst luisteren we naar een tekst van de profeet Jesaja, waarin het ook gaat over licht in het donker. Daarna luisteren we naar de kerstboodschap uit het evangelie van Johannes.

Bijbellezing: Jesaja 9:1-6

Koor zingt “O radiant dawn” James MacMillan

Bijbellezing: Johannes 1:1-14

Zingen “Wij staan aan een kribbe”

503:1,2,4

Preek/overdenking

I.

Lieve fans van kerst hier in de kerk en thuis, lieve gemeente

“Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet gegrepen.” (Joh. 1:5)

Wat wordt bedoeld met: ‘De duisternis heeft het licht niet gegrepen’? Ik greep naar de oorspronkelijke Griekse tekst en naar mijn woordenboek om daar achter te komen. Maar door het lezen van berichten en artikelen rondom kerst werd het mij helderder.

Zo lees ik, dat in Bethlehem, op het plein voor de Geboortekerk de lichtjes in de kerstboom twee jaar lang uit waren. Maar dit jaar branden ze wel. De lichtjes bleven uit als teken van rouw en solidariteit met Gaza, maar sinds de wankelende wapenstilstand is besloten om het licht weer te laten schijnen.

“Het is het licht van geloof, van hoop”, zegt **Yousef AlKhouri**, universitair docent aan het Bethlehem Bible College. “Het laat zien dat wie ons leven probeert te stelen, niet onze hoop kan wegnemen. En juist nu, midden in de duisternis van deze genocide, kiezen we ervoor het licht te zien.”

AlKhouri werd in Gaza geboren in een Grieks-orthodoxe familie. “Veel kerken”, zo zegt hij, “weigeren de politieke realiteit in Palestina te erkennen. Ik zag hoe christenen de Bijbel gebruiken om Israël's bezetting en kolonisatie te rechtvaardigen.”

In 2006 vertrekt AlKhouri uit Gaza naar Bethlehem vanwege de moeilijke omstandigheden. Hij kreeg les aan het Bethlehem Bible College. Daar herontdekte hij de Bijbel, niet als een boek dat de macht legitimeert, maar als anti-imperialistisch verhaal van bevrijding.

“De Bijbel draait om Gods verlangen mensen en de schepping te bevrijden van gebrokenheid en onrecht”, zegt AlKhouri. “Jezus staat aan de kant van de onderdrukten. Jezus was zelf een van de mensen die onderdrukt werden door het Romeinse Rijk. Zijn genezingen zijn nooit alleen fysiek, hij geeft wie in de marges leven hun waardigheid terug. (...) Iedere theologie die het ene volk boven het andere verheft, mist de kern van het evangelie.”

De afgelopen twee jaar verloor AlKhouri veel vrienden en familie door honger en door het voortdurende geweld.

Toch heeft deze moeilijke periode zijn geloof verdiept. “Meer dan ooit zijn wij geroepen om Jezus' onderwijs gehoor te geven. Ik kan boos of gefrustreerd zijn. Ik kan me verraden voelen en het gewicht van onderdrukking voelen. Maar Zijn gebod om je naasten, zelfs je vijand lief te hebben, is een concrete opdracht. Jezus zei: ‘als je alleen houdt van diegenen die jou liefhebben, wat voor goeds heb je dan gedaan?’

Dat de lichtjes in Bethlehem weer aangaan, betekent voor AlKhouri allerm minst dat de situatie normaal is. “Het is een teken van veerkracht, van verzet. Kerst draait niet om feestvieren, maar om licht te midden van de duisternis. Kerst gaat volgens hem dan ook niet om sentiment, maar om hoop die geboren wordt in omstandigheden van ontheemding en dreiging. Voor de kerken wereldwijd, ook, in Nederland, ziet hij een duidelijke verantwoordelijkheid. “De kerk is geroepen op te komen voor rechtvaardigheid, vrede en verzoening. Dit vraagt profetische moed...Kerst herinnert ons daaraan.”

II.

“Het licht schijnt in de duisternis. En de duisternis kan het licht niet grijpen of onderdrukken.” zegt het Johannes in de opening van zijn evangelie. En wie aandachtig luistert, hoort de woorden “In den beginne was het woord ... en het woord was bij God” in het scheppingsverhaal resoneren, waarin God licht schept in de duisternis en chaos.

Om kerst te vieren gaan we terug naar het begin, naar de oorsprong waar licht leven mogelijk maakt door het woord van God de Schepper. Daar knoopt Johannes zijn evangelie aan vast.

De predikante Marianne Vonkeman noemt het “spreken van God” de bijbelse Big Bang, zeg maar de bijbelse ‘oerknal’. Het is een knipoog naar de wetenschap die het over de big bang of de oerknal heeft bij het ontstaan van ons heelal zonder dat er van God sprake is. En natuurlijk is wat het Johannes-Evangelie zegt over het begin van Jezus, over zijn geboorte, van een andere orde dan een wetenschappelijk rapport. Aan het begin van de schepping is een Big Bang, aan het begin van het Johannes evangelie staat weer het woord van God, dat weer vanuit de chaos een nieuw begin tot stand brengt, opnieuw een Big Bang. Vanuit de chaos, in het duister, komt het licht.

Dit is een ander soort kerstverhaal dan dat van Lucas, met de aardse geur van een stal, schrikkende herders, blatende schapen en anders dan de hemelse sfeer van engelenkoren die hun best doen om de sterren van de hemel te zingen en als ze zich ervan bewust zijn ook de vrede van de hemel zingen.

Wat goed dat Lucas niet het monopolie heeft op kerstmis, al is zijn kerstverhaal ons het meest vertrouwd. Wat goed dat in het Nieuwe Testament ook nog op andere manieren nagedacht mag worden over de komst van Jezus Christus als een licht in de duisternis – niet alleen vertellend maar ook filosoferend.

Dat bewaart ons daarvoor om in een oppervlakkige kerstsfeer verzeild te raken met kneuterige sfeerlichtjes en oude bekenden die elk jaar weer worden uitgesteld.

Ja, Johannes is filosofischer. Hij denkt uitgebreid na over een belangrijk filosofisch begrip, ‘Logos’ (wij vertalen dat met woord of verstand). En hij denkt na over hoe God licht brengt in de duisternis. Zo zorgt Johannes ervoor, dat kerst niet te veel kitsch wordt. Want kerst beweegt zich ‘tussen kunst en kitsch’.

Johannes zegt – met gevoel voor symboliek en contrast en spanning:

“Het waarachtige licht, dat ieder mens verlicht, kwam in de wereld. (...)

Hij kwam naar het zijne, maar de zijnen hebben hem niet aangenomen.

Maar wie hem wel aangenomen hebben, die heeft hij de volmacht gegeven om kinderen van God te worden – zij die op zijn naam vertrouwen.”(V.9, 11-12)

Dat hoort ook bij kerst, bij de komst van Jezus Christus: die spanning tussen hen die hem en zijn boodschap van Gods koninkrijk van andere, betere gerechtigheid en vrede aannemen en hen die dat afwijzen of niet herkennen.

Is het zo raar, dat mensen toen en nu het lastig vinden om te geloven dat een klein kind het verschil kan maken? Dat dit mensenkind ons zal laten zien hoe God is? En dat wij naastenliefde en gerechtigheid vóór alles zouden moeten zetten, in plaats van macht en onderdrukking? Kerst is niet alleen feestelijk en overweldigend, maar ook heel kwetsbaar en pijnlijk, omdat Jezus zich aan niemand opdringt.

Jezus komt de wereld, de huizen en harten van mensen binnen, waar hij gastvrij met open armen wordt verwelkomd en binnengelaten. Dat is niet vanzelfsprekend en dat gaat niet zonder vallen en opstaan, zonder slag of stoot.

Maar weet, waar we open zijn voor dat kind dat voor ons geboren is, daar komt ruimte voor vreugde, voor innerlijke vrijheid en de kans op verandering. Johannes gebruikt beelden en voorbeelden daarvoor:

- de vreugde is zoals bij het binnenhalen van een nieuwe oogst of van het eerlijke verdelen van de buit.

- En dan kan het gebeuren dat het juk van slavernij en de stok van onderdrukking verbroken wordt.
- En dan komt er een einde aan marcherende laarzen en aan mantels die doordrenkt zijn van bloed.

Dit zijn best heftige beelden uit een tijd van eeuwen geleden, die nog steeds uit ons dagelijks nieuws herkenbaar zijn. Verdelen van een buit, slavernij, onderdrukking, dreunende en bloedige aanvallen. Duistere beelden, beelden die laten zien hoe donker het is op veel plaatsen in de wereld.

III.

Ik las in het dagblad Trouw van zaterdag 20 december een soort pleidooi voor de nacht. De nacht met het intense duister, waar velen bang voor zijn. Terecht, want niet voor niets was in deze zomer een actie 'Wij eisen de nacht op' voor en door vrouwen die zich niet veilig voelen in de nacht. Zo komt er, in ons land dat al op nummer vijf staat van de meest lichtvervuilde plekken ter wereld, nog meer licht.

Ja, natuurlijk is veiligheid belangrijk in het donker. Maar veiligheid ontstaat niet alleen door meer licht te gebruiken. Uit onderzoek blijkt dat het vooral gaat om overzicht en dat mensen op elkaar letten. Te veel licht brengt juist extra duisternis met zich mee en meer schaduwen. Marjolijn van Heemstra pleit voor de nacht, de rust, de stilte en de subtiliteit van het donker en de ervaring dat de nacht je omgeving groter maakt.

Psychologen vertellen dat het goed is, om ook het donker te aanvaarden, te ondergaan. Zelfs als het je naar beneden trekt, als het je teveel dreigt te worden. Want door het donker goed te leren kennen, kun je daarna soms meer zien en beter de lichtjes onderscheiden die jou de weg wijzen. Maar dat vraagt heel veel lef en moed.

De duisternis wordt dan doorbroken door het licht, de Big Bang – oerknal – die iets nieuws teweegbrengt. Is dat wat Johannes bedoelt? Dat het woord van God, licht in de duisternis, iets nieuws teweeg kan brengen?

Kerst vieren doe je niet alleen in een bubble, afgesloten van wat er in de wereld gebeurt aan verdriet, pijn en angst. Want kerst is de opmaat van iets nieuws: een hoopvol, krachtig verzet om echte, waarachtige vrede, waarin vluchtelingen, onderdrukten, beroofden, lijdenden gehoord en gezien worden en tot hun recht geholpen worden.

Desmond Tutu heeft ooit gezegd: 'De toekomst van de wereld ligt in handen van diegenen die hoop hebben, die de moed hebben om het licht te zien en het te laten schijnen, zelfs in de donkerste tijden'. En daarom is het licht van de kerstboom in Betlehem toch weer aan dit jaar. Amen.

Muziek

Wie of wat is jouw licht? – En voor wie wil jij een licht zijn!

Jolande & Leo

Paulien & Jan

Gebed en Onze Vader

Laten we tijd nemen in stilte voor onze persoonlijke gedachten en gebeden!

...*stilte* ...

Liefdevolle God - U die uw tent hier en daar opslaat om bij ons te wonen
en om met ons mee te trekken waar ons leven ons ook brengt!
Wij danken U voor **uw Woord** dat van begin af aan en telkens weer orde brengt
in de chaos van de grote wereld en van ons kleine hart.
Wij danken U voor uw Woord dat ons bemoedigt en op nieuwe betere gedachten kan brengen.
Schenk ons goede woorden die wij kunnen zeggen om anderen te helpen
- om het bedrukkende zwijgen te doorbreken,
- en om openingen te scheppen naar vrede in onze spanningen en conflicten.

Wij danken U voor **uw Licht** in het donker.
- U geeft ons licht om wegen te vinden uit onze verslagenheid en wanhoop.
- U geeft ons licht om openingen te ontdekken naar elkaar toe,
- U geeft ons licht om moed te scheppen voor vrede en verzoening.
Geef dat we licht brengen zo goed we kunnen,
in de wereld waarin we leven, voor mensen die ons nodig hebben.

Wij danken U voor **uw Liefde**.
Uw energiebron is sterker dan alles,
sterker dan onverschilligheid en haat, sterker dan angst en verdriet.
Wij danken U voor Jezus Christus die geboren is en geroepen werd
om uw liefde zichtbaar te maken en handen en voeten te geven.
Doordring ons met de kracht en de wijsheid van Uw liefde.
Vervul ons met warmte en menselijkheid, zodat we die liefde ook doorgeven,
Zelfs als het pijn doet, als het risico's met zich brengt,
zelfs als dat inspanning kost en soms veel werk.

Wij danken U, God, dat U ons als **uw kinderen** behandelt,
omdat U daarvoor kiest, omdat U ons liefhebt als geen ander
en omdat U hunkert naar ons vertrouwen.
Help ons om sprekend op U te lijken:
dat we meer en meer oog hebben, voor wie en voor wat kwetsbaar is op aarde,
dat we omzien naar wie aandacht nodig heeft:
voor wie ziek is of alleen, voor wie pijn heeft of bang is voor de toekomst,
voor wie verdrietig is – juist in deze dagen.

Laat uw licht schijnen – ook in de donkerste hoeken van deze aarde
en in de donkerste hoeken van onszelf,
en juist op de plekken waar uw schepping, mensen en zelfs onschuldige kinderen lijden onder
geweld en onrecht.

In navolging van Jezus die voor ons geboren is en geleefd heeft, bidden wij nu samen:

Onze Vader die in de hemel zijt.
Uw naam worde geheiligd
Uw koninkrijk kome.
Uw wil geschiede in de hemel,
alzo ook op de aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood.

Onze Vader in de hemel!
Laat uw naam geheiligd worden,
laat uw koninkrijk komen
en uw wil gedaan worden
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben.

En vergeef ons onze schulden,
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.

Want van u is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid

- in eeuwigheid. AMEN.

Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij hebben vergeven
wie ons iets schuldig is.

En breng ons niet in beproeving,
maar red ons uit de greep van het kwaad.

Want aan U behoort het koningschap,
de kracht en de majesteit

Collecten (bij muziek)

Koor zingt "Rise up, shepherd and follow" traditional arr. Greg Gilpin

Zegen(samen)

Laten we nu aan het einde van deze kerstdienst
elkaar en de wereld zegenen – zodat we een licht en een zegen kunnen zijn
voor elkaar en voor anderen:

*De Eeuwige zegent je en behoedt je!
De Eeuwige doet zijn aangezicht over je lichten
en is je genadig!
De Eeuwige verheft zijn aangezicht over je
en geeft je vrede!*

Zingen "Ere zij God...in den hoge" (engelenzang voor de vrede op aarde)

Doven van kaarsen